

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

16 юли 2020 година*

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Политика относно имиграцията — Право на събиране на семейството — Директива 2003/86/ЕО — Член 4, параграф 1 — Понятието „малолетно или непълнолетно дете“ — Член 24, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Висш интерес на детето — Член 47 от Хартата на основните права — Право на ефективни правни средства за защита — Деца на кандидата за събиране на семейството, навършили пълнолетие в хода на производството по вземане на решение или на съдебното производство против решението за отхвърляне на заявлението за събиране на семейството“

По съединени дела C-133/19, C-136/19 и C-137/19

с предмет преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Conseil d'État (Държавен съвет, Белгия) с актове от 31 януари 2019 г., постъпили в Съда съответно на 19 февруари 2019 г. (C-133/19) и 20 февруари 2019 г. (C-136/19 и C-137/19), в рамките на производства по дела

В. М. М. (C-133-19 и C-136/19),

В. S. (C-133/19),

В. М. (C-136/19),

В. М. О. (C-137/19)

срещу

État belge [белгийската държава],

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: А. Prechal, председател на състава, L. S. Rossi (докладчик), J. Malenovský, F. Biltgen и N. Wahl, съдии,

генерален адвокат: G. Hogan,

секретар: М. Krausenböck, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 30 януари 2020 г.,

* Език на производството: френски.

като има предвид становищата, представени:

- за В. М. М., В. S., В. М. и В. М. О., от А. Van Vyve, avocate,
- за белгийското правителство, от Р. Cottin, С. Pochet и С. Van Lul, в качеството на представители, подпомагани от Е. Derriks, G. van Witzenburg и М. de Sousa Marques E Silva, avocats,
- за германското правителство, от R. Kanitz и J. Möller, в качеството на представители,
- за австрийското правителство, от J. Schmoll, в качеството на представител,
- за полското правителство, от В. Majczyna, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от С. Cattabriga и М. Condou-Durande, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 19 март 2020 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалните запитвания са за тълкуване на Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството (ОВ L 251, 2003 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 164) и на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 2 Запитванията са отправени в рамките на спорове на В. М. М. (C-133/19 и C-136/19), В. S. (C-133/19), В. М. (C-136/19) и В. М. О. (C-137/19), граждани на Гвинея, с белгийската държава по повод на отхвърлянето на заявления за издаване на виза с цел събиране на семейството.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съгласно съображения 2, 4, 6, 9 и 13 от Директива 2003/86:
„(2) Мерките относно събирането на разделени семейства следва да се вземат в съответствие със задължението за защита на семейството и зачитане на семейния живот, което е основно в редица актове на международното право. Настоящата директива зачита основните права и спазва принципите, които са признати, по-специално, в член 8 [от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.,] и в [Хартата].

[...]

(4) Събирането на семейства е необходимото средство, за да се направи възможен семейният живот. То способства за създаване на социокултурна стабилност, улесняваща интегрирането на гражданите на трети страни в държавата членка, а това служи, между другото, за насърчаване на икономическото и социалното сближаване, което е и основна цел на Общността, изложена в Договора.

[...]

(6) За да се защити семейството и да се запази или създаде семеен живот, следва да се определят на основата на общи критерии материалните условия за упражняване на правото на събиране на семейства.

[...]

(9) Събирането на семейството при всички случаи трябва да визира членовете на семейното ядро, а именно [съпруга/]съпругата и малолетните и непълнолетни деца.

[...]

(13) Необходимо е да се създаде набор от правила, регулиращи процедурата за разглеждане на молби за събиране на семейства и за влизането и пребиваването на членове на семейства. Тези процедури трябва да са ефективни и управляеми, при отчитане на нормалното натоварване на администрациите на държавите членки, а също така да са прозрачни и справедливи, за да могат да предложат подходяща правна сигурност на заинтересованите лица“.

4 Член 1 от Директива 2003/86 гласи следното:

„Настоящата директива има за цел да определи условията за упражняване на правото на събиране на семейството от граждани на трети страни, пребиваващи законно на територията на държавите членки“.

5 Член 4 от тази директива предвижда:

„1. Държавите членки разрешават влизането и пребиваването в съответствие с настоящата директива и при условие че са спазени изискванията на глава IV, а също и на член 16, на следните членове на семейството:

а) съпруг на кандидата за събиране на семейството;

б) малолетните и непълнолетните деца на кандидата за събиране на семейството и на неговия съпруг, включително децата, осиновени в съответствие с решение, взето от компетентния орган на заинтересованата държава членка или решение, което автоматически подлежи на изпълнение поради международните задължения на тази държава членка или трябва да бъде признато в съответствие с международни задължения;

в) малолетните и непълнолетните деца, включително осиновени деца на кандидата за събиране на семейството, когато то[й] притежава родителските права и децата се намират на негова издръжка. Държавите членки могат да разрешат събирането на деца, родителските права над които се упражняват съвместно, при условие че другата страна, която съвместно упражнява родителските права, е дала своето съгласие.

г) малолетните и непълнолетните деца, включително осиновени деца на съпруга, когато той притежава родителските права и децата се намират на негова издръжка. Държавите членки могат да разрешат събирането на деца, родителските права над които се упражняват съвместно, при условие че другата страна, която съвместно упражнява родителските права, е дала своето съгласие.

Малолетните и непълнолетните деца, визирани в този член, трябва да са на възраст, която да не надхвърля определената за достигане на пълнолетие по силата на националното законодателство на заинтересованата държава членка и да не са сключили брак.

[...]“.

6 Член 5 от посочената директива гласи:

„1. Държавите членки определят дали с цел да се упражни правото на събиране на семейството, заявлението за влизане и пребиваване трябва да се подаде пред компетентните органи на заинтересованата държава членка от кандидата или от член или членовете на семейството.

2. Заявлението се придружава от документни доказателства за семейната връзка и за спазването на изискванията на членове 4 и 6, а, където това е приложимо, и на членове 7 и 8, а също и от заверени копия на пътните документи на членовете на семейството.

Ако е целесъобразно, с цел да получат доказателства за съществуването на семейната връзка, държавите членки могат да проведат интервю с кандидата и членовете на неговото семейство и да направят други проучвания, каквито сметат за необходими.

[...]

4. Компетентните органи на държавата членка писмено съобщават решението си на лицето, което е подало заявлението, веднага щом това бъде възможно и при всички случаи не по-късно от девет месеца след датата на подаване на заявлението.

При изключителни обстоятелства, дължащи се на комплексния характер на проучване на заявлението, срокът, предвиден в първата алинея, може да бъде удължен.

Решението за отказ на заявлението трябва да бъде надлежно мотивирано. Всяка последица от невзимане на решение до изтичане на срока, предвиден в първа алинея, се урежда от националното законодателство на съответната държава членка.

5. При разглеждане на заявлението държавите членки се ръководят от висшите интереси на малолетните и непълнолетните деца“.

7 Съгласно член 16, параграфи 1 и 2 от същата директива:

„1. Държавите членки могат да отхвърлят заявление за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството или ако е целесъобразно, да оттеглят или откажат да подновят разрешение за пребиваване на член на семейството, при следните условия:

а) когато не са изпълнени или престанат да се изпълняват условията, определени в настоящата директива.

[...]

2. Държавите членки могат също така да отхвърлят заявление за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството или да оттеглят, или откажат да подновят разрешенията за пребиваване на членовете на семейството, ако се установи, че:

а) е използвана фалшива или заблуждаваща информация или фалшиви, или подправени документи, или чрез измама, или с други незаконни средства;

[...]“.

8 Съгласно член 18 от Директива 2003/86:

„Държавите членки гарантират правото на кандидата и/или на членове на неговото семейство да оспорят по законно установения ред решенията, с които е отхвърлено заявлението за събирането на семейство или не е подновено, или е оттеглено разрешението за пребиваване[, или е приета мярка за извеждане].

Производството и компетенциите, в съответствие с които се упражнява визираното в първата алинея право, се определят от заинтересованите държави членки“.

Белгийското право

9 Член 10, параграф 1, първа алинея от Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (Закон от 15 декември 1980 г. за влизането, пребиваването, установяването и извеждането на чужденци) (*Moniteur belge*, 31 декември 1980 г., стр. 14584) в редакцията, приложима към момента на настъпване на фактите в главните производства (наричан по-нататък „Законът от 15 декември 1980 г.“), предвижда:

„При съблюдаване на разпоредбите на членове 9 и 12, на следните лица по силата на закона се разрешава да пребивават повече от три месеца в Кралството:

[...]

4° следните членове на семейството на чужденец, който е допуснат или е получил разрешение за безсрочно пребиваване в Кралството от поне дванадесет месеца, или е получил разрешение да се установи там от поне дванадесет месеца. Дванадесетмесечният срок не се изисква, ако брачната връзка или регистрираното партньорство са съществували преди пристигането в Кралството на чужденеца, към когото се извършва присъединяване, или ако лицата имат общо ненавършило пълнолетие дете или става въпрос за членове на семейството на чужденец, който е признат за бежанец или се ползва от субсидиарна закрила:

– чуждестранния му съпруг или чужденеца, с когото е свързан чрез регистрирано партньорство, считано за равностойно на брак в Белгия, който идва да живее с него, при условие че и двете лица са навършили двадесет и една години. Тази минимална възраст същевременно се намалява на осемнадесет години, ако брачната връзка или посоченото регистрирано партньорство са съществували преди пристигането в Кралството на чужденеца, към когото се извършва присъединяване;

– децата им, които идват да живеят с тях, преди да навършат осемнадесет години и са несемейни лица;

– децата на чужденеца, към когото се извършва присъединяване, на неговия съпруг или на регистрирания партньор, посочен в първото тире, които идват да живеят с тях, преди да навършат осемнадесет години и са несемейни лица, при условие че чужденецът, към когото

се извършва присъединяване, неговият съпруг или посоченият регистриран партньор е носител на родителските права по отношение на децата и те са на негова издръжка, а в случай на съвместно упражняване на родителски права, при условие че другият носител на родителските права е дал своето съгласие;

[...]“.

10 Член 10 ter, параграф 3 от този закон предвижда:

„Министърът или упълномощено от него лице може да реши да отхвърли молбата за разрешение за пребиваване за повече от три месеца, [...] когато чужденецът [...] е използвал невярна или подвеждаща информация, или неистински, или преправени документи или е прибягнал до измама или други незаконни средства (от решаващ характер), за да получи такова разрешение [...]“.

11 Член 12 bis от посочения закон предвижда:

„1. Чуждестранен гражданин, който декларира, че попада в една от хипотезите, посочени в член 10, трябва да подаде заявлението си до компетентното белгийско дипломатическо или консулско представителство в мястото му на пребиваване или престой в чужбина.

[...]

2. [...]

Датата на подаване на заявлението е датата, на която всички тези документи са представени в съответствие с член 30 от Закона от 16 юли 2004 г. относно Кодекса на международното частно право или международните конвенции по същия въпрос.

Решението за разрешение за пребиваване се взема и се съобщава възможно най-скоро, но не по-късно от шест месеца от датата на подаване на заявлението, както е определено във втора алинея. [...]

В изключителни случаи, дължащи се на комплексния характер на заявлението [...], министърът или упълномощено от него лице може на два пъти да удължи срока за разглеждане с три месеца с мотивирано решение, с което заявителят се запознава.

Ако не е взето решение в края на деветмесечния период след датата на подаване на заявлението, с евентуално удължаване в съответствие с пета алинея, се предоставя разрешение за пребиваване.

[...]

7. При разглеждане на заявлението трябва да се вземе предвид най-добрият интерес на детето“.

12 Член 39/56, първа алинея от същия закон гласи:

„Исковете и жалбите по член 39/2 могат да се отправят до [Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците, Белгия)] от чужденец, който може да удостовери наличие на вреди или на правен интерес“.

Фактите в главните производства и преюдициалните въпроси

- 13 От актовете за преюдициално запитване е видно, че на 20 март 2012 г. В. М. М., гражданин на трета страна със статут на бежанец в Белгия, подава в посолството на Белгия в Конакри (Гвинея) от името и за сметка на своите ненавършили пълнолетие деца В. С., В. М. и В. М. О. заявления за разрешение за пребиваване с цел събиране на семейството на основание член 10, параграф 1, първа алинея, точка 4, трето тире от Закона от 15 декември 1980 г. Заявленията са отхвърлени на 2 юли 2012 г.
- 14 На 9 декември 2013 г. В. М. М. подава в посолството на Белгия в Дакар (Сенегал) от името и за сметка на своите ненавършили пълнолетие деца В. С., В. М. и В. М. О. нови заявления за разрешение за пребиваване на основание същите разпоредби от Закона от 15 декември 1980 г.
- 15 С три решения от 25 март 2014 г. компетентните белгийски органи отхвърлят тези заявления за разрешение за пребиваване в приложение на член 10 ter, параграф 3 от Закона от 15 декември 1980 г., тъй като В. С., В. М. и В. М. О. са използвали невярна или подвеждаща информация, или неистински, или преправени документи или са прибегнали до измама или други незаконни средства, за да получат исканите разрешения. Действително, по отношение на В. С. и В. М. О. компетентните белгийски органи отбелязват, че в заявлението си за разрешение за пребиваване са заявили, че са родени съответно на 16 март 1999 г. и 20 януари 1996 г., а в молбата си за убежище В. М. М. е посочил, че са родени съответно на 16 март 1997 г. и 20 януари 1994 г. По отношение на В. М. О. въпросните органи подчертават, че в молбата си за убежище В. М. М. не е обявил съществуването на това дете.
- 16 Към момента на приемане на решенията за отхвърляне от 25 март 2014 г., видно от изявленията на жалбоподателите в главните производства, В. С. и В. М. все още не са навършили пълнолетие, докато В. М. О. вече е бил пълнолетен.
- 17 На 25 април 2014 г. В. М. М. и В. С. (дело C-133/19), В. М. М. и В. М. (дело C-136/19) и В. М. О. (дело C-137/19) подават жалби пред Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците), с които искат спиране на изпълнението и отмяна на посочените решения за отхвърляне. С писма от 10 септември 2015 г., 7 януари 2016 г. и 24 октомври 2017 г. заинтересованите лица искат от посочената юрисдикция да се произнесе по жалбите им.
- 18 С решения от 31 януари 2018 г. Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) отхвърля жалбите като недопустими поради липса на правен интерес. След като припомня, че съгласно постоянната национална съдебна практика правният интерес на ищеца или жалбоподателя трябва да е налице в момента на предявяване на иска или на подаване на жалбата и да продължи да съществува до произнасянето на съдебното решение, тази юрисдикция отбелязва, че в случая при отмяна на разглежданите в главните производства решения за отхвърляне и наличие на задължение за компетентните белгийски органи да преразгледат заявленията за разрешение за пребиваване, при всички положения последните не биха могли да бъдат уважени, тъй като междувременно, дори при отчитане на датите на раждане, съобщени в тези заявления, В. С., В. М. и В. М. О. са навършили пълнолетие и следователно вече не отговарят на условията, предвидени в разпоредбите, уреждащи събирането на малолетни или непълнолетни деца със семейството.
- 19 Жалбоподателите в главните производства подават жалби по касационен ред пред Conseil d'État (Държавен съвет, Белгия). По същество те сочат, че тълкуването, възприето от Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците), от една страна, нарушава принципа на ефективност на правото на Съюза, тъй като е пречка за В. С., В. М. и В. М. О. да се ползват от правото на събиране на семейството, гарантирано в член 4 от Директива 2003/86, и от друга страна, нарушава правото на ефективни правни средства за

защита, като ги лишава от възможността да обжалват разглежданите в главните производства решения за отхвърляне, при положение че последните — по дела C-133/19 и C-136/19 — са не само приети, но и оспорени, докато жалбоподателите все още не са навършили пълнолетие.

- 20 В това отношение Conseil d'État (Държавният съвет) отбелязва, че в своето решение от 12 април 2018 г., A и S (C-550/16, EU:C:2018:248), Съдът е постановил, че член 2, буква е) във връзка с член 10, параграф 3, буква а) от Директива 2003/86 трябва да се тълкува в смисъл, че трябва да се квалифицира като „малолетно или непълнолетно лице“ по смисъла на тази разпоредба гражданинът на трета страна или лицето без гражданство, който/което е на възраст под 18 години в момента на влизането си на територията на държава членка и подаването на молбата си за убежище в тази държава, но по време на процедурата по предоставяне на убежище навършва пълнолетие и впоследствие получава статут на бежанец.
- 21 При все това запитващата юрисдикция подчертава, че спорът, приключил с това решение, се отличава от делата, предмет на главните производства, тъй като последните не са относно малолетно или непълнолетно лице, което е получило статут на бежанец. Освен това, тъй като Директива 2003/86 предвижда срок за приемането на решение по заявление за събиране на семейството, правото на събиране на семейството не зависи от по-голямата или по-малка експедитивност при разглеждането на това заявление. При всички положения в случая разглежданите в главните производства решения са приети в срока, установен в член 12 bis, параграф 2 от Закона от 15 декември 1980 г.
- 22 При тези обстоятелства Conseil d'État (Държавен съвет) решава да спре производствата и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

По дела C-133/19 и C-136/19:

- „1) Трябва ли, за да се гарантира ефективността на правото на Европейския съюз и за да не стане невъзможно ползването на правото на събиране на семейството, което право според жалбоподателя му е предоставено с член 4 от Директива [2003/86], тази разпоредба да се тълкува в смисъл, че детето на кандидат за събиране на семейството може да се ползва от правото на събиране на семейството, ако навърши пълнолетие по време на съдебното производство срещу административното решение, с което му се отказва това право и което е прието още преди то да навърши пълнолетие?“
- 2) Трябва ли член 47 от [Хартата] и член 18 от Директива [2003/86] да се тълкуват в смисъл, че не позволяват жалбата за отмяна, подадена срещу отказа да се признае право на събиране на семейството на малолетно или непълнолетно дете, да се обяви за недопустима поради навършване на пълнолетие от детето по време на съдебното производство, след като това би довело до лишаване на детето от възможността за произнасяне по жалбата му срещу това административно решение и до нарушаване на правото му на ефективни правни средства за защита?“.

По дело C-137/19:

„Трябва ли член 4, параграф 1, [първа алинея,] буква в) от Директива [2003/86], разглеждан евентуално във връзка с член 16, параграф 1 от същата директива, да се тълкува в смисъл, че за да се квалифицират като „малолетни или непълнолетни деца“ по смисъла на тази разпоредба, гражданите на трети страни трябва да са „малолетни или непълнолетни“ не само към момента на подаване на искането за разрешение за пребиваване, но и към момента, в който администрацията се произнася, *in fine*, по това искане?“.

- 23 По решение на председателя на Съда от 12 март 2019 г. дела C-133/19, C-136/19 и C-137/19 са съединени за целите на писмената и устната фаза на производството, както и на съдебното решение.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос по дела C-133/19 и C-136/19 и по въпроса по дело C-137/19

- 24 С първия си въпрос по дела C-133/19 и C-136/19, както и с въпроса си по дело C-137/19 запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86 трябва да се тълкува в смисъл, че моментът, към който следва да се определи дали гражданин на трета страна или несемеен апатрид е „малолетно или непълнолетно дете“ по смисъла на тази разпоредба, е на подаването на заявлението за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството за малолетните или непълнолетни деца или на произнасянето по това заявление от страна на компетентните органи на тази държава членка, евентуално след обжалване на решението за отхвърляне на такова заявление.
- 25 В това отношение следва да се припомни, че целта на Директива 2003/86 е да насърчи събирането на семейството, а също така и да предостави защита на гражданите на трети страни, по-специално на малолетните и непълнолетните лица (решение от 13 март 2019 г., Е., C-635/17, EU:C:2019:192, т. 45 и цитираната съдебна практика).
- 26 В този контекст член 4, параграф 1 от разглежданата директива налага на държавите членки конкретни задължения за действие, на които съответстват ясно определени субективни права. Той изисква от тях в посочените в същата директива хипотези да разрешават, без да могат да упражняват своята свобода на преценка, събирането на семейството по отношение на някои членове на семейството на кандидата (решение от 13 март 2019 г., Е., C-635/17, EU:C:2019:192, т. 46 и цитираната съдебна практика).
- 27 В съответствие с член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86 сред членовете на семейството на кандидата за събиране на семейството, на които съответната държава членка трябва да разреши влизането и пребиваването, фигурират „малолетните и непълнолетните деца, включително осиновени деца на кандидата за събиране на семейството, когато той притежава родителските права и децата се намират на негова издръжка“.
- 28 В това отношение член 4, параграф 1, втора алинея от Директива 2003/86 посочва, че малолетните и непълнолетните деца трябва да са на възраст, която да не надхвърля определената за достигане на пълнолетие по силата на националното законодателство на заинтересованата държава членка, но не уточнява момента, към който следва да се прецени дали това условие е изпълнено, нито препраща във връзка с последното към правото на държавите членки.
- 29 Макар че в съответствие с посочената разпоредба грижата да определят възрастта за достигане на пълнолетие по закон е поверена на държавите членки, никаква свобода на действие не би могла да им бъде предоставена относно определянето на момента, към който следва да се преценява възрастта на заявителя за целите на член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86.
- 30 Действително, следва да се припомни, че в съответствие както с изискването за еднакво прилагане на правото на Съюза, така и с принципа за равенство, разпоредба от това право, която не съдържа изрично препращане към правото на държава членка с оглед на определяне на нейния смисъл и обхват, трябва по принцип да получи самостоятелно и еднакво тълкуване

навсякъде в Европейския съюз, което трябва да бъде направено, като се отчитат по-специално контекстът на разпоредбата и целта на разглежданата правна уредба (решение от 26 юли 2017 г., *Ouhrami*, C-225/16, EU:C:2017:590, т. 38 и цитираната съдебна практика).

- 31 Както бе припомнено в точка 25 от настоящото решение, преследваната от Директива 2003/86 цел е да се насърчи събирането на семейството. За целта, както уточнява член 1, тази директива определя условията за упражняване на правото на събиране на семейството от граждани на трети страни, пребиваващи законно на територията на държавите членки.
- 32 Освен това, видно от съображение 2 от посочената директива, тя зачита основните права и спазва принципите, които са признати в Хартата.
- 33 В това отношение следва да се припомни, че държавите членки, и по-специално техните юрисдикции, са длъжни не само да тълкуват националното си право по начин, който да съответства на правото на Съюза, но и да не допускат да се основават на тълкуване на текст от вторичното право, което би влязло в конфликт с основните права, защитавани от правния ред на Съюза (вж. в този смисъл решения от 23 декември 2009 г., *Deiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, т. 34 и от 6 декември 2012 г., *O* и др., C-356/11 и C-357/11, EU:C:2012:776, т. 78).
- 34 По-конкретно член 7 от Хартата, който съдържа правата, съответстващи на гарантираните от член 8, параграф 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, признава правото на зачитане на личния и семейния живот. Тази разпоредба от Хартата трябва да се разглежда във връзка със задължението да се вземат предвид висшите интереси на детето, признато в член 24, параграф 2, и като се съобрази необходимостта едно дете да поддържа редовно лични отношения с двамата си родители, изразена в параграф 3 от същия член (решение от 6 декември 2012 г., *O* и др., C-356/11 и C-357/11, EU:C:2012:776, т. 76).
- 35 От това следва, че разпоредбите на Директива 2003/86 трябва да се тълкуват и прилагат в светлината на член 7 и член 24, параграфи 2 и 3 от Хартата, както впрочем това се установява и от текста на съображение 2 и на член 5, параграф 5 от тази директива, които възлагат на държавите членки да разглеждат посочените заявления за събиране на семейства в интерес на съответните деца и с грижата да се благоприятства семейният живот (решение от 13 март 2019 г., *E.*, C-635/17, EU:C:2019:192, т. 56 и цитираната съдебна практика).
- 36 Следва да се констатира, на първо място, че възприемането на датата, на която компетентният орган на съответната държава членка се произнася по заявлението за влизане и пребиваване на територията на тази държава с цел събиране на семейството, за референтна за определяне на възрастта на заявителя за целите на прилагането на член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86, не би било в съответствие нито с целите, преследвани от тази директива, нито с изискванията, произтичащи от член 7 и член 24, параграф 2 от Хартата, която в последната разпоредба изисква при всички действия, които се предприемат по отношение на децата, по-специално от държавите членки при прилагане на посочената директива, висшият интерес на детето да бъде от първостепенно значение.
- 37 Действително, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 43 от своето заключение, компетентните национални органи и съдилища не биха били насърчени да разглеждат с предимство заявленията на малолетни или непълнолетни лица с необходимата степен на неотложност, отчитаща тяхната уязвимост, и така биха могли да действат по начин, който би застрашил самото право на събиране на семейството на тези малолетни или непълнолетни лица (вж. по аналогия решение от 12 април 2018 г., *A* и *S*, C-550/16, EU:C:2018:248, т. 58).

- 38 В случая от актовете за преюдициално запитване следва, че на 9 декември 2013 г. В. М. М., от името и за сметка на неговите ненавършили пълнолетие деца В. С., В. М. и В. М. О., подава в посолството на Белгия в Дакар заявления за разрешение за пребиваване във връзка със събиране на семейството, които са отхвърлени на 25 март 2014 г. при спазване на предвидените в белгийското законодателство срокове.
- 39 Безспорно е обаче, че докато на 25 април 2014 г. В. М. М., както и В. С., В. М. и В. М. О. подават жалби за спиране на изпълнението и отмяна на посочените решения за отхвърляне пред Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците), а в периода 2015—2017 г. искат неколкократно от същата юрисдикция да се произнесе по жалбите им, последната ги отхвърля като недопустими едва на 31 януари 2018 г., тоест три години и девет месеца след подаването им, поради липсата на правен интерес, основавайки се на обстоятелството, че към момента на произнасяне В. С., В. М. и В. М. О. са навършили пълнолетие и следователно вече не отговарят на условията, предвидени в разпоредбите, уреждащи събирането на малолетните или непълнолетните деца със семейството.
- 40 В това отношение следва да се подчертае, че подобни срокове за разглеждане не представляват изключение в Белгия, тъй като, както отбелязва белгийското правителство в заседанието, средната продължителност за произнасяне на Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) по спорове в областта на събирането на семейството е три години. Същото правителство освен това уточни, че според посочената юрисдикция случаят на жалбоподателите в главните производства не е бил приоритетен.
- 41 Затова припомнените в предходната точка обстоятелства онагледяват факта, че тълкуването на член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86, съгласно което следва датата, на която компетентният административен орган на съответната държава членка се произнася по заявлението за влизане и пребиваване на територията на тази държава, да се приеме за референтна за определяне на възрастта на заявителя за целите на тази разпоредба, не би позволило да се гарантира, че в съответствие с член 24, параграф 2 от Хартата при всички обстоятелства интересът на детето продължава да бъде съображение от първостепенно значение за държавите членки при прилагането на Директива 2003/86.
- 42 На второ място, подобно тълкуване също не би позволило да се гарантира, в съответствие с принципите на равно третиране и правна сигурност, еднакво и предвидимо третиране на всички заявители, които в един и същи момент се намират в едно и също положение, тъй като би довело до обвързване на успеха на заявлението за събиране на семейството основно с обстоятелства, свързани с администрацията или националните юрисдикции, и по-конкретно с по-голямата или по-малка бързина при разглеждане на заявлението или произнасяне по жалба против решение за неговото отхвърляне, а не с обстоятелства, свързани със заявителя (вж. по аналогия решение от 12 април 2018 г., А и S, C-550/16, EU:C:2018:248, т. 55 и 60).
- 43 Освен това посоченото тълкуване, тъй като би довело до обвързване на правото на събиране на семейството със случайни и непредвидими обстоятелства, изцяло свързани с компетентните национални органи и юрисдикции на съответната държава членка, би могло да доведе до значителни различия между държавите членки, както и в рамките на една-единствена държава членка при разглеждането на заявленията за събиране на семейството.
- 44 При това положение за целите на преценката дали е изпълнено условието за възраст, предвидено в член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86, единствено отчитането на датата на представяне на заявлението за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството е в съответствие с целите на тази директива, както и с основните права, защитавани от правния ред на Съюза. В това отношение е без значение дали произнасянето по заявлението се прави непосредствено след подаването на заявлението, или пък след като е отменено решението, с което заявлението е било отхвърлено.

- 45 Този извод не може да се постави под съмнение с довода, представен от белгийското и полското правителство в писмените им становища, че съгласно член 16, параграф 1, буква а) от Директива 2003/86 държавите членки могат да откажат издаването на разрешение за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството, когато условията за издаване на такова разрешение „не са изпълнени или престанат да се изпълняват“. По същество според посочените правителства, за да може да се уважи заявлението за събиране на семейството, лицето, което се събира със семейството, трябва непременно да не е навършило пълнолетие и към датата на подаване на заявлението, и към датата на приемане на решението по това заявление.
- 46 В тази връзка следва да се отбележи, че възрастта на заявителя не би могла да се счита за материално условие за упражняване на правото на събиране на семейството по смисъла на съображение 6 и на член 1 от Директива 2003/86, подобно на предвидените по-специално в рамките на глава IV от тази директива. Действително, за разлика от последните, условието за възраст представлява условие за самата допустимост на заявлението за събиране на семейството, чието развитие е сигурно и предвидимо, поради което същото би могло да се преценява единствено към датата на подаване на това заявление.
- 47 Поради това на първия въпрос по дела C-133/19 и C-136/19, както и на въпроса по дело C-136/19 следва да се отговори, че член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86 трябва да се тълкува в смисъл, че за малолетни или непълнолетни деца моментът, към който следва да се определи дали гражданин на трета страна или несемеен апатрид е малолетно или непълнолетно дете по смисъла на тази разпоредба, е на подаването на заявлението за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството, а не на произнасянето по това заявление от страна на компетентните органи на тази държава членка, евентуално след обжалване на решението за отхвърляне на такова заявление.

По втория въпрос по дела C-133/19 и C-136/19

- 48 С втория си въпрос по дела C-133/19 и C-136/19 запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 18 от Директива 2003/86 във връзка с член 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска жалба срещу решение за отхвърляне на ползващо малолетно или непълнолетно дете заявление за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството да бъде отхвърлена като недопустима единствено поради това че детето е навършило пълнолетие в хода на правораздавателното производство.
- 49 В тази връзка, от една страна, от документите по делото, с които разполага Съдът, е видно, че този въпрос се основава на предпоставката, че малолетното или непълнолетното дете, навършило пълнолетие в хода на правораздавателното производство против решение за отхвърляне на заявлението му за събиране на семейството, престава да има правен интерес от отмяната на това решение, поради което компетентната юрисдикция трябва по необходимост да отхвърли неговата жалба.
- 50 Видно обаче от отговора на първия въпрос по дела C-133/19 и C-136/19 и на въпроса по дело C-137/19, тази предпоставка е погрешна, поради което при положението, посочено в предходната точка, подобно заявление за събиране на семейството не би могло да се отхвърли единствено поради това че засегнатото дете е навършило пълнолетие в хода на правораздавателното производство.
- 51 От друга страна, следва да се отбележи, че макар Директива 2003/86 да предвижда в член 5, параграф 4 принципен срок от 9 месеца, в който компетентните органи на съответната държава членка са длъжни да съобщят на лицето, подало заявление за събиране на семейството, засягащото го решение, тя не обвързва юрисдикцията, сезирана с жалба против решение за отхвърляне на такова заявление, с определен срок за произнасяне.

- 52 Член 18 от тази директива обаче задължава държавите членки да гарантират правото на кандидата или на членове на неговото семейство да оспорят по законно установения ред подобно решение и изисква от тях да определят производството и компетенциите, в съответствие с които се упражнява това право.
- 53 Макар по този начин въпросната разпоредба да признава на държавите членки известна свобода на действие, по-специално при определянето на правилата за разглеждане на жалба против решение за отхвърляне на заявление за събиране на семейството, трябва да се посочи, че независимо от тази свобода на действие, при прилагането на Директива 2003/86 държавите членки са длъжни да спазват член 47 от Хартата, който прогласява в полза на всеки, чиито права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, правото на ефективни правни средства за защита пред съд (решение от 29 юли 2019 г., Торубаров, C-556/17, EU:C:2019:626, т. 55).
- 54 Както по същество отбелязва генералният адвокат в точки 42 и 44 от своето заключение, член 18 от Директива 2003/86 във връзка с член 47 от Хартата предполага ефективни и реални национални средства за защита, позволяващи на кандидата за събиране и на членовете на неговото семейство да упражнят правото си да оспорят по законно установения ред решенията за отхвърляне на заявление за събиране на семейството.
- 55 Следователно жалбата на такова основание не би могла да бъде отхвърлена като недопустима единствено поради това че съответното дете е навършило пълнолетие в хода на правораздавателното производство.
- 56 Освен това, за разлика от твърденията на някои държави членки, представили становища, отхвърлянето поради недопустимост на жалба, подадена против решение за отхвърляне на заявление за събиране на семейството, не би могло да се основава на констатацията, както в случая, че засегнатите лица вече нямат правен интерес от постановяване на решение от сезираната юрисдикция.
- 57 Действително, не би могло да се изключи гражданин на трета страна, чието заявление за събиране на семейството е било отхвърлено, да запази дори след навършване на пълнолетие правен интерес юрисдикцията, сезирана с жалба против това отхвърляне, да се произнесе по същество, тъй като в някои държави членки подобно правораздавателно решение е необходимо, по-специално за да позволи на заявителя да предяви иск за обезщетение за вреди срещу съответната държава членка.
- 58 С оглед на изложените съображения на втория въпрос по дела C-133/19 и C-136/19 следва да се отговори, че член 18 от Директива 2003/86 във връзка с член 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска жалба срещу отхвърлянето на заявление на малолетно или непълнолетно дете за събиране на семейството да бъде отхвърлена като недопустима единствено поради това че детето е навършило пълнолетие в хода на правораздавателното производство.

По съдебните разноски

- 59 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

- 1) Член 4, параграф 1, първа алинея, буква в) от Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството трябва да се тълкува в смисъл, че за малолетни или непълнолетни деца моментът, към който следва да се определи дали гражданин на трета страна или несемеен апатрид е малолетно или непълнолетно дете по смисъла на тази разпоредба, е на подаването на заявлението за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството, а не на произнасянето по това заявление от страна на компетентните органи на тази държава членка, евентуално след обжалване на решението за отхвърляне на такова заявление.
- 2) Член 18 от Директива 2003/86 във връзка с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска жалба срещу отхвърлянето на заявление на малолетно или непълнолетно дете за събиране на семейството да бъде отхвърлена като недопустима единствено поради това че детето е навършило пълнолетие в хода на правораздавателното производство.

Подписи